

Den Danske Klosterrute

Nyhedsbrev april 2021

Foreningen

Den Danske Klosterrute

Den danske klosterrute – fra Viborg til Aalborg via Mariager.

Helga Moos Iversen

Der er mange veje at gå, og her i Mariager er vi taknemmelige for, at Jens Kristian Krarup i sin tid, blandt flere alternative ruter, valgte at Klosterruten nordpå fra Viborg mod Aalborg kom til at gå her igennem området med Mariager kirke og den gamle Birgittinerklosterbygning, som en af Klosterrutens hovedmål. (s. 47) - og at han navngav ruten som "Birgittaruten".

Mariager kirke

Jens Kristian Krarup & Bent

Der i forbindelse med Jens Kristian Krarups research erindrer vi også med glæde hans besøg her i Mariager og den interesse han viste for byen og områdets historie.

Når opfordringen går ud på at beskrive "Mit yndlingssted" her i relation til *Birgittaruten*, kan det umiddelbart synes enkelt, men hvad angår Mariager kan man godt komme i tvivl, i og med der jo her i "Rosernes by", er flere dejlige og interessante steder at vælge imellem. Udover førnævnte (Kirke, Kloster, Hohøj og andre fortidsminder) er der her i byen for nylig også anlagt en rosenhave med ca. 400 forskellige rosenarter.

Se Mariager Rosenhave -

<https://www.youtube.com/watch?v=nErz-oqTjFM>

I fortsættelse af Rosenhaven ligger byens gamle anlæg *Munkholm* med skovstier bakke op og bakke ned mellem gamle krogede bøgetræer, stejle skrænter, skovsøer og rislende kilder.

Her i "Munkens lille skov" finder man bl.a. *Eremithytten*, hvorom der fortælles, at der i sin tid har boet en enlig munk. Hytten, som i dag er restaureret, rummer kun et enkelt rum, hvor en stenseng optog hele den ene væg, og der har været et lille ildsted.

Eremithytten

Helligkilden

Skovsøerne i området er anlagt via opdæmmede kildevæld og anvendt til fiskeopdræt i klostertiden. Én af kilderne må dog have haft en særlig betydning i og med den er navngivet "Helliget", og der er opbygget en stensætning omkring den. (Hvorvidt denne kilde i sin tid har været en såkaldt valfartskilde med helbredende vand, eller ud fra navnet måske anvendt som dåbskilde for de første kristne her i området, kan man i dag kun gætte på).

Munkholm anlægget er et besøg værd, og det får man bl.a. mulighed for d. 29. maj, 2021, hvor Birgittaforeningen i Mariager inviterer til en vandrefortælling ad de små skovstier gennem Munkholm, hvor vi hører Birgitta af Vadstenas livsfortælling og hvor fortællingen understøttes af svensk visesang. Vi mødes på P-pladsen ved Mariager kirke kl. 14.00. Pris 25 kr. Gratis for børn og Birgittaforeningens medlemmer.

Birgittaforeningen i Mariagers hjemmeside: <https://birgittaforeningen.dk>

Som bestyrelsesmedlem i Mariagers Birgittaforening er det ikke svært at vælge yndlingsrute på Den Danske Klosterrute, men vandrere på den kunne forståeligt nok stille spørgsmålet: Hvorfor slår Den danske Klosterrute et sving mod øst og gennem Mariager?

Som pilgrimme bruger vi bønnen ”Herre! Vis mig din vej, og gør mig villig at vandre den”. Dét er Birgittas bøn, Birgitta af Vadstena, den gudfrygtige, frygtløse, stædige og ydmyge, men meget stålsatte svenske adelsdame i det 14. århundrede, som gennem 300 åbenbaringer fik visioner om indretningen af et dobbeltkloster. Ét af dem blev fra 1446-1480 bygget i Mariager. I dag står kun meget lidt af kirken, og brødreklostrets nordfløj tilbage. – Derfor.

Blaakyrkan i Vadstena

Birgitta foretog selv 3 pilgrimsrejser fra Vadstena og til Trondhjem, til Santiago de Compostela og til Rom, hvor hun tilbragte de sidste 20 år af sit liv for at få tilladelse af paven til sin klosterorden, Birgittinerne. Herfra foretog hun til Jerusalem sin 4. pilgrimsrejse. Hun døde af malaria kort efter tilbagekomsten herfra og blev båret i kiste på sin sidste rejse tilbage til Vadstena, hvor man i dag kan se den i den tidligere klosterkirke Blaakyrkan, som ligger ved ruinerne af det først byggede Birgittinerkloster med hendes ældste datter, Katarina, som bygherre.

I nutiden er Birgitta kåret til Pilgrimmenes pilgrim. – Derfor.

Men med Mariagers meget smukke beliggenhed ved midten af Danmarks smukkeste og længste fjord, Mariager Fjord,

er der også en natur-lig grund til at lade ruten gå denne vej: Fra Hobro er det muligt at gå et langt stykke helt nede langs fjorden indtil Skjellerup, en lille landsby med en mindre, seværdig kirke, hvis graver i den sydvestlige del af kirkegården har indrettet et stillested med et smukt springvand op gennem en vandreblok, fundet på en lokal mark og placeret i et hjerte, formet af et jernbånd, liggende i helt sorte, skinnende sten. Meget andagtsfuldt sted.

Alternativt til DDK, hvor man igen kommer ned til fjorden: Vejen overfor kirken fører bag om Skjellerup, og et par km ude følges en mindre markvej t.h. Ved en deling af markvejen 1/2 km længere fremme går du lidt t.v., hvor vejen deles i 3, og den midterste vælges,

Birgitta af Vadstena

ned gennem en slugt, forbi en ejendom og gennem skoven til en tværgående vej. Vejen til venstre tager dig gennem eng og lidt skov til engarealet og den fredede Katbjerg Odde. Her følger du stien langs skoven, indtil der er mulighed for at komme ud på odden, der både har bord-bænke-sæt til afbenyttelse, såvel som at fjorden kan benyttes til en dukkert. I maj-juni står her 4 forskellige slags orkideer, så der er også græssende kreaturer! Her står desuden Birgittarosen, Rosa Rubiginosa, som hun valgte som sit symbol. Vejen tilbage til landevejen går ud af leddet, du kom ad, og til venstre op gennem en længere slugt.

Birgittarosen

Længere fremme ad landevejen på venstre side ved navnestenen Voldstedlund er det værd at slå et slag ind om én af Danmarks bedst bevarede bondestenalderhøje, dvs. fra omkr. år 3200 f.Kr., Kongehøjen, 52 m lang, 22 m bred og op til 3 m høj. Randstensrækken er næsten intakt. De to jættestuer er velbevarede, men ikke lige nemme at kravle ind i! Meget imponerende begravesplads.

Ønsker du nu at komme væk fra den meget trafikerede landevej, vælger du længere fremme at gå t.h. ad Memstrupvej. Alternativt fortsætter du ligeud mod Mariager til veteranjernbanebroen og følger ruten som beskrevet længere nede. Har du god tid, er Miniseet i nr.1 med alskens dukkehuse, nogle tro kopier af virkelige slotte/huse i str.forh. 1:12, alle fuldt møbleret og med dukker, absolut et besøg værd og en billig fornøjelse! I Fjelsted, idyllisk landsby med gårdene samlet om et større gadekær nede t.h., følges vejen t.v., der fører tilbage til landevejen, gå t.h. over veteranjernbanen, tidligere med forbindelse til Viborg, og t.h. ind ad skovvejen lige efter.

Nu befinder du dig i NONNEholt Skoven. Navnet kan ikke være helt tilfældigt! Efter bommen står bistader nede til højre, som leverer honning til salg fra bl.a. Birgittaforeningen. Du passerer den lille sø Trusø på højre hånd, se godt efter, den er ved at vokse til, men rummer stadig sang af nattergalen om dagen i maj-juni. Lige derefter ved et mindre æbletræ følger du skovvejen t.v. og nyd nu så stilheden de næste ca. 800 m ligeud, drej t.v. og følg skovvejen, hold t.v., og du passerer et savværk og står igen i trafikstøj ved Randers-Mariager-landevejen. Den går du over og kommer ind på MUNKhøjvej. Ruten fortsætter ind ad markvejen, Fælledvej, overfor nr. 2-4. I

Nonneholt Skoven

Mariager Klosterkirke

parcelhuskvarteret drejes t.v. ad Skovbrynet, der ender i en sti for enden af vejen. Her bliver ruten en grusvej, der munder ud i asfalteret villavej. På din venstre side har du et mægtigt parkanlæg, MUNKholmanlægget, som Helga vil fortælle om i et andet afsnit.

Du fortsætter ligeud ad Skovvej til T-krydset ved KLOSTERgade, går over gaden og op til Mariager Klosterkirke, denne mægtige bygning, der i dag kun er en femtedel af, hvad den var, da den fungerede som klosterkirke. Men vi vil slet ikke her beskæftige os med den. Kom til Mariager og få historien! Her kan I også overnatte for en billig penge, for der er virkelig meget at se, høre og opleve på denne lille plet i Danmark.

Overfor kirken ligger den mest intakte del af bygningerne fra klosteret, nemlig fadeburet, MUNKENES tilholdssted, og går du ned ad trapperne, kommer du til Birgittahuset, et pilgrimshus, med en

lille og hyggelig Birgittastue, hvor den overnattende kan sidde i blødere stole, og her ved siden af er døren ind til et stort soverum med 3 senge og tekøkken nedenunder og ovenpå yderligere 4 senge og et lille lønkammer med 1 seng og skrivebord. <https://www.youtube.com/watch?v=Kxbi0tByRTo>

Der er lagner på sengene og hovedpude, så man skal bare selv medbringe sovepose og pudebetræk. I enden af huset er indrettet dels toilet med rindende vand dels et baderum.

Birgittahuset

Birgittastuen

Herfra har du en herlig udsigt udover den kunstigt anlagte sø, akkurat som Birgitta foreskrev det, så NONNERNE og MUNKENE havde fisk til fastetiden. Til venstre ligger Klosterhaven med højbede med reliktpanter, nogle af dem fundet i diget rundt om kirken, så vi må formode, de stammer tilbage fra klostertiden. Der er en meget smuk pergolagang med roser, og oppe ovenfor havegangen langs græsplænen, ligger en stor pavillon med stole og borde til fri afbenyttelse – også selv om man ikke bor i Birgittahuset! Videre rundt ad havegangen er indrettet et bålsted med brænde at tage af, overbygget bord med bænke. Her afslutter Birgittaforeningen sine midsommervandring med bål, sange og hyggeligt samvær. Er du til en lidt længere vandretur, holder du til venstre og går pludselig rundt om førnævnte sø og ender på P-pladsen ved kirken, ellers holder du t.h. og kommer ad stien tilbage til Birgittahuset.

*Velkommen til Mariager. Velkommen til at overnatte i Birgittahuset.
Velkommen i kirken.*

Når du så skal forlade Mariager, går du henover brosten eller piksten, ser mange flotte, malede døre, ser ind mellem husene til haver og gårde og ser de mange roser, der er plantet opad husene. Rosernes by kaldet med rette, især efter indvielsen i 2016 af et Rosarium med 800 plantede roser i 400 forskellige sorter. Den ligger ved udkørslen af byen mod Randers. Også havnen med Saltcentret er et besøg værd, syd dit eget salt, bad i Dødehavet og udforsk saltminen.

Hohøj

I Østergade med de mange bindingsværkshuse går vejen til venstre op til og gennem Maren Finds dal og området med aftryk af alle tiderne i Danmarkshistorien: Bakkerne ned mod byen er præget af den smeltende is fra istiden, mens selve fjorden er dannet under isen lang tid før, Hohøj længere oppe ad landevejen og op til højre er en bronzealderhøj, Nordeuropas største, 12 m høj, liggende på en 110 m høj bakke.

Langs vejen derop ses spor efter skjul til tyske kampvogne under Anden Verdenskrig. På nedturen følges den hvide rute t.h. ned gennem skoven. Når landevejen krydses, går du ned gennem Alstrup krat. Her står træerne med stammer som mærkelige knopskud efter nedsavning af træerne til brug for brænde til brænding af kalk fra jorden i området i de mange kalkovne bygget i skovbunden eller ude langs fjorden. Ved skovstien på det flade stykke ses rester af en kalkovn, se opsatte skilte. Kalken blev bl.a. udskibet til brug for Chr.d.4.s mange bygninger. I skovområdet til venstre ses rester

Alstrup krat

af markskel og kreaturindhegninger fra jernalderen. Kreaturerne har trampet skovstien gennem århundreder på deres daglige vej til vand og græs i engen nedenfor, hvor vi når ud på landevejen til Hou. Vi passerer åen og kan forestille os, hvordan der på modsat side på en mindre græsforhøjning har ligget en vandmølle, hvor møllerkonen engang hed Maren.

Kirkeruin

Næsten oppe af bakken ligger inde på privat mark t.v. en kirkeruin, som tydeligt er at se som fundamentrester af skib, af kor med alter, af tårn og af to sidealtre. Endnu i 1473 stod den, men området blev affolket pga pesten, kirken forfaldt, og i tiden efter til i dag hører Hou sogn under Mariager. Ejeren er til at snakke med om at komme helt derind!

I Hou by ligger der nede til venstre i forbindelse med et grønt område på den anden side af en god kraftig bro over en sluse et overbygget madpakkested med toilet omme bagved, som står til offentlighedens afbenyttelse. Her forlader jeg dig, men kan kun anbefale den videre vej gennem skov til fjorden, til cementfabrikkerne, der nu er nedlagt, men står tilbage som en slags museum. Arbejdernes gule huse, kaldet Dania og hvis liv er beskrevet i Hans Kirks to bøger, Daglejerne og De nye tider, er værd at passere, og så er du allerede godt på vej mod Hadsund, hvor du kan overnatte på campingpladsen på Stadionvej 33.

God videre færd og velkommen tilbage. Fred og alt godt.

Anni Engedal

Mit yndlingssted på Den Danske Klosterrute af Grethe Holmriis

Det er ikke svært at svare på, hvor mit yndlingssted på Klosterruten er. Det er Klosterkirken og klosterhaven i Mariager. For tre år siden flyttede min mand og jeg til Mariager, og vi er begejstrede for stedet. Mariager er den skønneste lille by med en vidunderlig natur og en spændende historie og kulturarv

Klosterhaven er for mig det bedste sted i byen. Og hvornår er den skønnest? Det er umuligt at svare på, for den er skøn året rundt. Om vinteren, pudret hvid af sne. Om foråret med vintergækker og Dorothealiljer mellem buske og træer. Når hundredvis af gule og lilla krokus pibler frem i græsplænen under de gamle knortede frugttræer. Når æbletræerne blomstrer – men måske allerskønnest om sommeren, når roserne i pergolaen står i fuldt flor og fortryller haven med sine sødmefulde dufte. Der er en stille ro i haven, som kalder billeder frem, af dengang Herren selv gik rundt og hilste på.

Birgittaklostret i vinter-

og sommerdragt

Måske går tankerne ikke helt så langt tilbage som til Adam og Eva i Edens Have, men til kirkens og klosterets storhedstid, som Anni har skrevet om.

Foto af rekonstruktion af kirken og klostret, som det kan have set ud på reformationstiden

Da der var et leben hér af nonner, munke og pilgrimme. På en rekonstruktion ved indgangen til kirkegården, kan man danne sig et indtryk af, hvor kæmpestort et bygningsværk det har været. Kirken var oprindeligt 5 gange så stor som i dag. Af det oprindelige klosteranlæg er kun brødreklosterets nordfløj bevaret. Desværre er der intet synligt tilbage af søstrenes store anlæg.

Til gengæld er der kommet et lille hus til vest for klosteret. Det skønneste sted at sidde en sommerdag- eller aften med udsigt til klostersøen. Før kirken overtog klosteret, var der dommersæde i den gamle bygning, og det fortælles, at det lille hus dengang var dommerens vaskehus. I dag disponerer Birgittaforeningen over det, og det fungerer som pilgrimsherberg, som Anni har beskrevet.

Kirkensøen med lidt af Birgittahuset til højre i billedet

En dag mødte jeg et par mennesker, som spurgte, om det var domkirken i Mariager. Det måtte jeg svare nej til. Det er Maribo, der har en domkirke. I Mariager har vi "kun" en klosterkirke. Men den er vi til gengæld meget glade for. Kirkerummet er enkelt og ydmygt i sin udsmykning, som Birgitta ville have det. Uden dekorationer og glasmalerier, men med et fantastisk lysindfald fra de høje vinduer i hvidt glas. Sidder man en solskinsdag og synger om solen, er det som at få en hilsen, "et glimt fra lysets hjem".

Af kalkmalerier tålte Birgitta kun illustrationer af Kristi lidelseshistorie. I kirkens tårnrum findes to legemsstore figurer, der viser Jesu lidelseshistorie. Den ene kaldes Smertensmanden. Endvidere findes der også en Kristi Grav, hvor en figur af den døde Jesus ligger i en trækiste. De to figurer viser birgittinernes optagethed af Kristi lidelser. Vi kan også tænke på nonnernes hovedbånd med de fem røde pletter som symbol på Jesu fem sårmerker.

Smertensmanden

Det smukke lyse rum tager godt imod én, og på en god dag kan man være heldig at høre organisten spille på det store Aubertinorgel.

Birgitta har aldrig fysisk været i Mariager, men som I måske kan fornemme, har hun alligevel sat sit præg på kirken og klosteret, og haft en enorm betydning for byen. Og til tider er det næsten, som om hendes ånd svæver over vores lille købstad... men kom selv og oplev det.